

**Nieuwsbrief
nr. 21 / september 2024**

Beste Vrienden,

Deze week is de door Vrienden van St. Gerlach verzorgde tentoonstelling *Begraven in het Heuvelland* in het heiligdom van St. Gerlach aan de Onderstestraat 1 in Houthem geopend. Bij deze tentoonstelling hoort het boek "*Begraven in het Heuvelland*", dat door Vrienden van St. Gerlach wordt uitgegeven. Over boek en tentoonstelling leest u in deze brief hierna meer. U kunt op het boek als Vriend van St. Gerlach met korting intekenen. Als voorproefje treft u in deze nieuwsbrief een bijdrage aan dit boek van Ed Smeets, deken van Venray, aan.

Verder is er op 14 oktober 2024 om 19.30 uur in het kader van dit project *Begraven in het Heuvelland* de parochiezaal in St. Gerlach een lezing (toegang gratis) van Maurice Heemels over de Limburgse begrafenis cultuur in de parochiezaal aan de Onderstestraat 1 in Houthem - St. Gerlach. Aansluitend is er gelegenheid tot vragen en discussie. Maurice Heemels schreef enkele jaren geleden een proefschrift over de begraafcultuur in Roermond tussen 1870 en 1940. In deze nieuwsbrief treft u ook het bericht aan dat indertijd ter gelegenheid van zijn promotie door de Universiteit Maastricht werd uitgebracht.

Met vriendelijke groet,

Bestuur Vrienden van St. Gerlach

BEGRAVEN IN HET HEUVELLAND

Kijk eens wat beter naar onze begraafplaatsen en grafstenen!

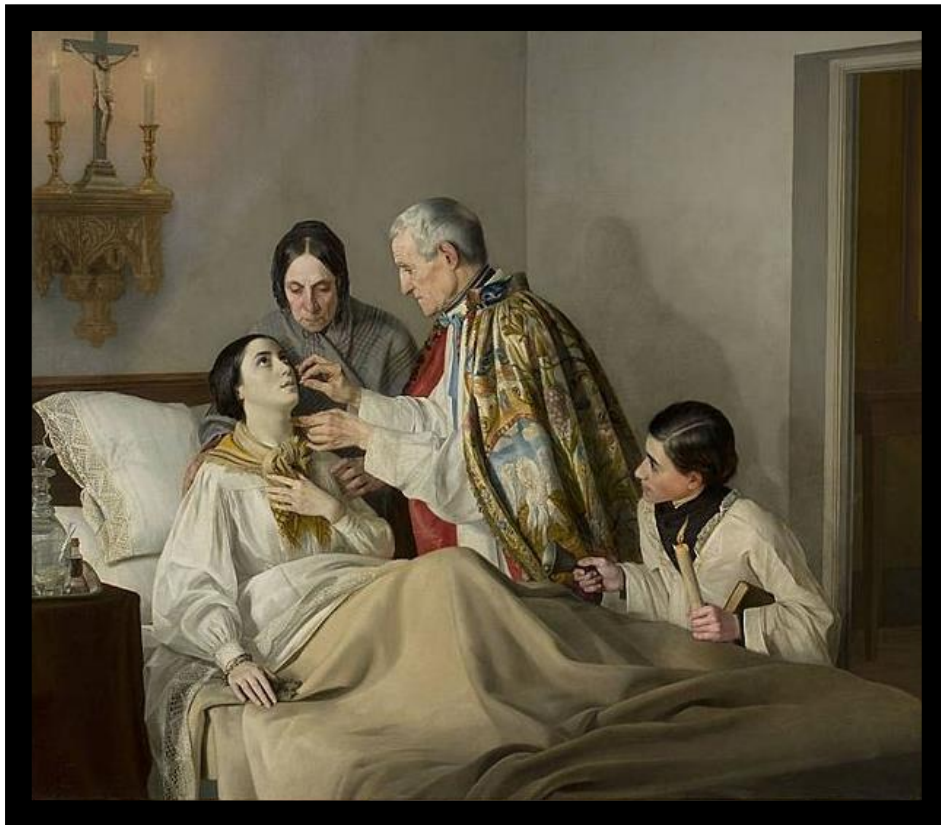
Van 20 september tot 15 november 2024 is in het heiligdom van St. Gerlach aan de Onderstestraat 1 in Houthem een bijzondere tentoonstelling te zien. In "Begraven in het heuvelland" kan kennis worden gemaakt met de verschillende manieren waarop mensen door de eeuwen heen in het heuvelland zijn begraven en worden herdacht. Denk aan de oude Romeinse en vroegchristelijke sarcofagen, die in de oostcrypte van de Maastrichtse Servaasbasiliek te zien zijn, aan graven van heiligen als St. Gerlach en St. Servaas en aan de griezelige 18^e-eeuwse catacomben en grafkelders in kerken, cryptes en onderaardse gangen, die her en der in het heuvelland tussen Maastricht en Aken te vinden zijn (zoals een grafkelder onder de St. Pietersberg en de grafkelder van de familie Loisel aan de Plenkertstraat in Valkenburg). Maar ook aan de monumentale grafkapellen op de Tongersehof in Maastricht en op de begraafplaats aan de Cauberg in Valkenburg, aan oude grafstenen in de kloostergang van de Onze Lieve Vrouwebasiliek in Maastricht, aan knekelvelden, moderne strooivelden, kloosterbegravingen, joodse begraafplaatsen, struikelstenen, moordkruisen, bijzondere grafmonumenten en ga zo maar door. De begrafenis cultuur van het heuvelland rond Maastricht is door haar lange geschiedenis en buitenlandse invloeden veel diverser dan je elders in Nederland aantreft. Zo is in de grafkelder van het klooster Wittem naar Habsburgse traditie het hart van de graaf Van Plettenberg bijgezet, terwijl zijn lichaam in Wenen begraven is, en op het joodse kerkhof in Eijsden zijn veel graven van Joden afkomstig uit Luik, waarin katholieke elementen, zoals foto's van de overledenen, worden gecombineerd met de joodse begraafcultuur.

Grafmonument van St. Gerlach te Houthem

Ook is er aandacht voor rituelen en voorwerpen die verband houden met sterven en begraven en voor hoe door de eeuwen heen over een leven na de dood en over rouw gedacht werd. Door de medewerking van de parochie van St. Lambertus in Mheer kunnen in de tentoonstelling enkele objecten worden getoond die verband houden met begraven.

In het boek gaat deken Smeets van Venray in op veranderingen bij sterven en begraven als gevolg van de individualisering en ontkerkelijking. Stierf men vroeger in de huiselijke kring te midden van familie en buren, nu lijkt het ziekenhuis of hospice het sterfhuis te zijn geworden. Binnen de ziekenhuizen legt men de stervenden apart van andere patiënten. Lag het lijk van de overledene vroeger midden in de huiskamer, nu moet men zich in het ziekenhuis moeite doen om de rouwkapel te vinden. Trok men vroeger in een liturgische processie van het huis naar de kerk, de huidige rouwwagen is een grijze bestelwagen. Aparte kleding is nagenoeg verdwenen. Brachten vroeger de buren het droeve nieuws van deur tot deur, in steden van nu heeft men vaak geen weet van sterfgevallen. De buurt speelt geen rol meer. De afscheidsceremonie vindt plaats in het crematorium met een kleine groep familie en bekenden, waar een ritueelbegeleider een dienst leidt, omlijst met muziek die geacht wordt goed te doen in de gegeven situatie. Droegen vroeger de buren de kist naar het graf, nu transporteert een vernuftige mechanische installatie de kist naar de ovens.

De tentoonstelling is leerzaam en zet aan tot nadenken. Bij de tentoonstelling hoort het boek “Begraven in het heuvelland”, waarop in het heiligdom of via www.vriendenvansintgerlach.nl ingetekend kan worden. Ook een formulier met een route Maastricht-Aken-Maastricht is bij de tentoonstelling verkrijgbaar. Die route leidt langs de grafmonumenten en grafkelders van de tentoonstelling. Bijgesloten treft u de inhoudsopgave van het boek aan. U kunt op het boek intekenen in het heiligdom (bij de receptie ligt een intekenlijst) of door een e-mail te sturen aan Vrienden van St. Gerlach. De eerste druk kent een beperkte oplage, dus wie het eerst komt.... De boeken kunnen dan vanaf 1 oktober 2024 in het heiligdom worden afgehaald (of bij betaling van EUR 5 extra worden ze

bezorgd). De prijs van het boek is **EUR 24**, maar voor Vrienden van St. Gerlach en voor vrijwilligers van het Heiligdom geldt een korting van EUR 4, waardoor zij slechts **EUR 20** hoeven te betalen op de bankrekening van Vrienden van St. Gerlach (NL16INGB 0007 5815 43, **BIC: INGBNL2A**) onder vermelding van “boek”. U kunt trouwens ook bij het afhalen van het boek betalen.

INHOUDSOPGAVE

Voorwoord	p.3
Inhoudsopgave	p.5
1. De katholieke graf- en begrafeniscultuur	
De katholieke visie op leven en dood	p.7
Katholieke liturgie, muziek, tradities	p.13
Begraven in de tijd van Romeinen, middeleeuwen, renaissance en barok	p.18
2. Begraven in St. Gerlach en Banholt	
Het graf van St. Gerlach	p.25
Begraven in en rond de kerk	p.28
Een familiedrama in St. Gerlach	p.33
3. Begraven in Maastricht	
Dertien eeuwen begraven in St. Pieter	p.35
De Tongersehof	p.42
4. De joodse begraafplaatsen in het heuvelland	p.47
5. De kloosterbegraafplaatsen	
De grafkelder van klooster Wittem	p.57
De zielen van Mamelis	p.62
6. De Amerikaanse begraafplaats	
De Amerikaanse begraafplaats van Margraten	p.67
Kruisvaarders tegen het nieuwe heidendom	p.73
Grafmonumentenroute door het heuvelland	p.92
Nawoord	p.103

Katholieke liturgie, muziek, tradities¹

In de eerste helft van de 20^e eeuw

Uit de geschiedenis van de eerste helft van de twintigste eeuw zijn ons een groot aantal ingewortelde gebruiken rond dooden sterven bekend. Terwijl in de Achterhoektemidden van de huwelijksuitzet het doodskleed een belangrijke plaats innam, plantte men in Zeeland bij geboorte een boom, waarvan het hout bestemd was voor de doodskist. En in het zuiden waren het de burens die de regie in handen namen. Bij sterfgevallen gold zonder uitzondering de "burenplicht". Het waren de burens die de inkopen en het huishouden voorlopig op zich namen. Daarbij was het ook aan hen de overledene te wassen en op te baren. Het lijk werd midden in de huiskamer gelegd op een plank die speciaal voor deze gelegenheid bewaard werd in het schuurtje. Elkaar aflossend werd een dodenwake gehouden. Men plaatste een groot kruis aan de voordeur, met zwart lint. De zware kerkklok nam de taak van "omroeper" op zich en burens verspreidden de annonce van deur tot deur. In de avonduren kwam men samen om rond de lijkbaar gezamenlijk de rozenkranste bidden. Het lijk werd met wijwater gezegend. Daags voor de begrafenis groeven de burens het graf. Op de dag van de begrafenis trok dan een biddende stoet op weg naar de kerk. Voorop liepen priesters en misdienaars in liturgische kleding. Na de requiemmis werd de kist door de burens naar het kerkhof gedragen. De plechtigheid werd afgesloten met een gebed voor de eerstvolgende van de aanwezigen. Ten einde begaf men zich dan naar het dichtstbij zijnde café voor koffie en vlaai. Langzamerhand klaarde dan de stemming wat op en soms begaven de bedroefde nabestaanden zich pas tegen de avond in een enigszins beschonken toestand huiswaarts. Kortom: gewoon de normale gang van zaken rond een begrafenis in het zuiden van ons land, nog in de eerste helft van de twintigste eeuw.....

In de tweede helft van de 20^e eeuw

Hoe scherp is het contrast als je de hierboven beschreven gang van zaken tegenover de praktijk zet in de tweede helft van de twintigste eeuw. Stierf men vroeger per definitie in de huiselijke kring temidden van familie en burens, nu lijkt het ziekenhuis of het hospice het sterfhuis te zijn geworden. Binnen de ziekenhuizen legt men de stervenden apart van de andere patiënten. Lag het lijk van de overledene vroeger midden in de huiskamer, nu moet men zich in het ziekenhuis vaak moeite doen om de rouwkapel te vinden. Trok men vroeger in een liturgische processie van het huis naar de kerk, de huidige rouwwagen is een onopvallende grijze bestelwagen. Aparte kleding is nagenoeg verdwenen. Brachten vroeger de burens het droeve nieuws van deur tot deur, in de grote stadsflats nu heeft men vaak geen weet van eventuele sterfgevallen. De buurt speelt geen rol meer. De afscheidsceremonie vindt plaats in het crematorium met een kleine groep familie en bekenden, waar een vaak onbekende ritueelbegeleider een dienst leidt, omlijst met muziek die geacht wordt goed te doen in de gegeven situatie. Droegen vroeger de burens de kist naar het graf, nu transporteert een vernuftige mechanische installatie de kist naar de ovens.

"Er is geen norm, ú bent de norm", vertelde een uitvaartondernemer steevast, als hij bij een familie een begrafenis kwam regelen. Zeker in de tweede helft van de twintigste eeuw is een ontwikkeling in gang gezet, waarbij de dood steeds meer uit het beeld verdwenen is. Tussen mens en dood is – over het algemeen - een problematische relatie ontstaan. De geïndustrialiseerde maatschappij bouwt liefst

¹ E. Smeets, vicaris voor liturgie en kerkmuziek van het bisdom Roermond

geen pauzes meer in. Wanneer iemand sterft, ligt de productie niet meer stil. Het leven in een grote stad functioneert zelfs zo, alsof er niemand meer sterft. De dood heeft zijn sociale dimensie verloren.

Tradities rond sterven en dood verliezen alsmaar meer aan kracht. Zo behoren de rouwperiode en de rouwkleiding tot het verleden. Er zijn eigen bedrijven ontstaan voor het omgaan met de dood. Kerkhoven zijn weggehaald uit bewoond gebied. Bovendien worden de nieuw aan te leggen kerkhoven ingericht als parken: het gaat niet meer om de persoonlijke gedachtenis aan de doden, maar de natuur wordt tot vormgevend element voor de kerkhoven. De doden keren in de kringloop van de natuur terug, zo lijken ons de kerkhoven te vertellen.

Het uitvlakken van de doodsproblematiek uit het bewustzijn correspondeert met het feit dat de dood niet meer een aangelegenheid is uit het dagelijkse leven. Men houdt de dood het liefst zo veel mogelijk op afstand. Een niet te onderschatten factor daarbij is ook het –haast heilige - vooruitgangsgeloof van die jaren. Wie doet ons wat? Bomen groeien tot in de hemel, de wereldproblemen worden opgelost en alle ziekte en zelfs de dood overwonnen.

Pas rond de millenniumwissel komt de dood weer opnieuw publiekelijk ten tonele: de uitvaart van bekende Nederlanders op bijvoorbeeld de stip van de voetbalarena brengt enerzijds sensatie op de been, maar belicht anderzijds toch dat de dood ieders leven kroont.

Een theologie van de dood

Oude Testament

Het oude Israël geloofde niet middels leerstellingen in God, maar door overgeleverde verhalen over de God die het volk uit Egypte verlost had. Het ging om de geschiedenis die God met zijn volk aan het schrijven was. Aan Abraham worden land, nakomelingen en Gods bescherming beloofd. Na de ballingschap in Egypte zullen opnieuw de beloften van land en nakomelingen volgen.

Het oude Israël legt een opvallende desinteresse aan de dag voor eschatologische zaken, de dingen die met het einde te maken hebben. Men had er geen antwoorden op en sprak er dus ook niet over. Het leven wordt als binnenwerelds ervaren, gebonden aan het aardse bestaan. Het leven is zichzelf genoeg en heeft geen behoefte aan een verlenging over de grenzen van de biologische dood heen. Het hele aardse bestaan is erop gericht de van God ontvangen tijd zo goed mogelijk in te zetten en uit te buiten. De dood werd in het oude Israël beschouwd als de natuurlijke begrenzing, die het menselijke leven afsloot.

Voortleven bestond voor de Israëliet in nakomelingschap. Zo kan Jakob in het boek Genesis pas sterven wanneer hij zijn schoondochter gezien heeft. Pas vele jaren later, als de politieke verwachtingen van Israël zich steeds meer gaan verduisteren en als het volk hoe langer hoe meer te stellen heeft met leed, onrecht en uitzichtloosheid, als men merkt dat nakomelingen en een lang leven in de gegeven situatie het voortbestaan niet meer garanderen, begint men te geloven dat Gods trouw aan het volk niet door de grenzen van de dood afgebakend kan worden. De oudste beelden in het Oude Testament die de gedachte aan de opstanding formuleren betreffen de opwekking van het gehele volk. Het bekendste getuigenis hierover is het visioen in het boek Ezechiël, waarin de terugkeer van het volk van Israël uit de ballingschap geschilderd wordt als het inblazen van nieuw leven over de vallei met vol oude botten (Ez.37,1-15). Israël zal uit de dood van de ballingschap en uit het graf van de gevangenschap opstaan tot een nieuw leven in het vaderland.

Naar het Nieuwe Testament toe: leven na de dood?

Pas wanneer men geen perspectief meer lijkt te hebben in de geschiedenis van Israël, namelijk ten tijde van de vreemde overheersing, begint de hoop zich op het leven van de enkeling te richten ook over de grenzen van de dood heen. Men begon te geloven in de opstanding der doden en in een vergelding, en wel een vergelding "aan de andere kant" van de dood. Duidelijk is die gedachte geformuleerd in het tweede boek van de Makkabeeën, in de laatste eeuwen voor Christus. De joods-religieuze cultuur dreigt ten onder te gaan in heidens geweld. Daartegen komt verzet. Maar wanneer de verzetsstrijders het onderspit delven, groeit het geloof in een leven na de dood: trouw aan God moet toch wel impliceren opstanding en eeuwig leven. Er wordt zelfs gecollecteerd (sic!) om voor de gesneuvelden een zoenoffer te kunnen brengen. Zonder geloof in een leven na de dood was die collecte en 'intentie' zinloos.

Het Nieuwe Testament

Het nieuwe dat Jezus verkondigt is de heerschappij Gods. In die heerschappij wordt alles ontkracht, ook de dood. Christenen geloven: zoals God Jezus van de doden heeft opgewekt, zo zal Hij ook alle gestorvenen opwekken. De verrijzenis van Christus is de grondslag voor de christelijke hoop op de verrijzenis van allen.

Nu: uitvaartliturgie versus rouwdienst

We komen uit een lange traditie waarin met grote vanzelfsprekendheid een beroep gedaan werd op de kerk om het afscheid van het leven te begeleiden en het mysterie van leven en dood gelovig te duiden. Er werd gebeden bij de stervende, bij de gestorvene, in de dagen naar de uitvaart toe, op weg naar de kerk en naar het kerkhof. Bij de zieke werd het Sacrament van de Zieken gevierd en het Viaticum toegediend en in de kerk werd ten afscheid de Eucharistie gevierd. Het behoeft geen betoog dat dit traditionele landschap de laatste decennia danig veranderd is. De kerk heeft het 'alleenrecht' op uitvaarten of het 'ritemonopolie' al lang verloren. En in het gat dat daardoor is ontstaan zijn rouwhulpen, vrije uitvaartverzorgers en ritevormgevers gesprongen. Of de familie zelf.

Om een beeld te schetsen plaatsen we hieronder de 'traditionele uitvaartliturgie' (linkerkolom) tegenover de 'rouwdienst' ofwel 'afscheidsviering' (rechterkolom) zoals die vaak plaatsvindt in bijvoorbeeld de aula van het crematorium.

Uitvaartliturgie	Rouwdienst/afscheidsviering
Men komt samen in de kerk. Doorgaans is er gelegenheid tot schriftelijk condoleren, waarna men over het algemeen zich in rust en stille voorbereiding een plekje zoekt in de banken.	Men komt samen in de hal van het crematorium of de zaal waar het afscheid plaats vindt. Men begroet elkaar, in afwachting van het moment dat de uitvaartleider uitnodigt de aula te betreden.
De overledene wordt door familie of dragers naar het altaar gedragen. Hij of zij wordt door middel van die processie voor God gebracht. Overledene en alle aanwezigen zijn gericht op de liturgische ruimte van het priesterkoor, daarmee de gebedsrichting aangevend van de hele plechtigheid.	De overledene is tevoren reeds in de aula geplaatst, doorgaans op een speciaal verhoog in het midden, met het gezicht naar de aanwezigen, die allen om de kist zitten.

<p>Dragers buigen naar het altaar als ze de kist geplaatst hebben.</p>	<p>Men buigt naar de kist.</p>
<p>Het koor zingt 'Requiem aeternam', daarmee de hartenwens van alle aanwezigen verwoordend, namelijk dat hij of zij bij God eeuwige rust mag vinden. Tegelijk klinkt daarin het geloof en het gebed dat God hem of haar die schenkt.</p>	<p>Doorgaans wordt de lievelingsmuziek van de overledene gedraaid of gepaste afscheidsmuziek door de familie gekozen.</p>
 <p>Intr. 6. R Equi-em * aetér- nam dó-na é- is Dómi- ne : et lux perpé-tu- a lú-ce- at é- is. Ps. Te dé-cet hýmnus Dé-us in Sí-on, et tí-bi reddétur vótum in Jerúsa-lem : * exáudi ora-ti- ónem mé-am, ad te ómnis cáro véni-et. Réqui-em. <i>Repetitur Réquiem. usque ad Psalmum.</i></p>	
<p>In de Dienst van het Woord klinken Bijbelse lezingen die ons het Paasmysterie verkondigen. De homilie duidt het leven van de overledene en verbindt het met de boodschap van Christus' verlossing. Leven en dood worden gelovig gekaderd.</p>	<p>Er wordt een lijkrede gehouden als het verklaarde centrum van de bijeenkomst, die vooral blijft staan bij waardering voor de dode in al zijn levensaspecten, die in herinnering worden geroepen. Die lijkrede kan geïllustreerd of vervangen worden door mediale middelen.</p>
<p>Het 'decor' is dat van de kerk. De 'ceremonie' als zodanig is mensen bekend. Voor velen is dat een vertrouwde en gekoesterde wijze van gelovig afscheid nemen.</p>	<p>Op de achtergrond worden foto's geprojecteerd van de overledene of van allerhande mensen of dingen die hem of haar zeer dierbaar waren. De gang van zaken en de orde van dienst ligt open en men weet doorgaans niet wat er komt dan wel verwacht wordt.</p>
<p>Met de overledene in het midden wordt de Eucharistie gevierd. Christus' Paasmysterie staat centraal. Alles ademt – te midden van verdriet en rouw – geloof in het eeuwige leven.</p>	<p>De lijkrede, toespraken en de eigen muziek geven samen vorm aan het afscheid. Over 'wat hierna?' of het 'lot van de dode nu?' wordt doorgaans niet gesproken.</p>

Aan het einde van de viering in de kerk wordt de kist naar buiten gedragen, hetzij naar het kerkhof, hetzij naar het crematorium. Het koor begeleidt deze laatste uittocht met **'In paradisum deducant te angeli'**.

Aan het einde van de bijeenkomst blijft de kist op het verhoog staan, ofwel men laat de kist eronder wegzakken. Wederom klinkt herinneringsmuziek van de overledene dan wel van de familie.

Ant.
7.

N pa-ra-dí-sum: dedúcant te Ange-li: in tu-o
advéntu suscí-pi-ant te Mártý-res, et perdúcant
te in ci-vi-tá-tem sanctam Je-rú-sa-lem. Cho-rus
Ange-ló-rum te su- scí-pi- at, et cum Lá-za-ro
quondam páu-pe-re ætérnam hábe-as réqui-em.

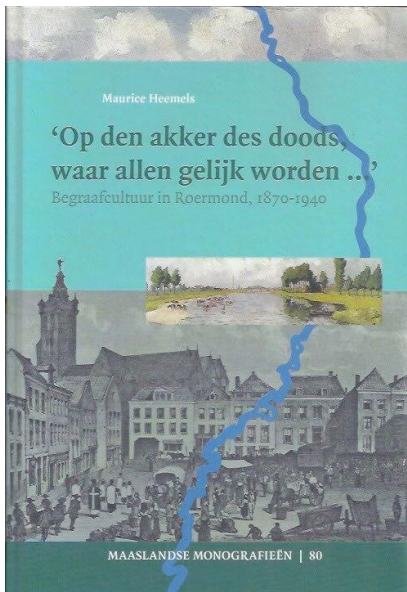
Het zal duidelijk zijn dat het hier om een wereld van verschil gaat qua beleving. De liturgie en de rouwdienst kennen een wezenlijk andere richting: in de kerkelijke uitvaart staat de liturgie rondom de overledene centraal, in de rouwdienst de overledene zelf.

De christelijke uitvaartliturgie is wezenlijk een manifestatie van het mysterie van leven en dood, gezien en beleefd vanuit Christus' Paasmysterie: een kleine Paaswake, zonder voorbij te gaan aan de rouw en het verdriet van Goede Vrijdag. De dode wordt naar de kerk gedragen, Gods huis in het midden van de gemeenschap, en vanuit de (Paas)liturgie naar het graf of het crematorium gedragen. De weg die daarmee fysiek wordt afgelegd is ook het beeld van de geloofsweg, de weg naar God.

Een goed verzorgde en verantwoorde uitvaartliturgie tilt als het ware het leven en de dood van de overledene – maar ook van de nabestaanden! - op tot Gods niveau: wij zijn kinderen van God, die het leven uit zijn hand ontvangen hebben, die naar best vermogen in Christus' voetspoor en in de kracht van zijn Geest geleefd hebben en die hun leven met geloof en vertrouwen omwille van Christus' verlossing in Gods hand terug mogen leggen. Dat maakt elke uitvaart tot een ware 'koninklijke begrafenis', die tegelijk met woorden van troost, hoop, eeuwig leven, verlossing, licht, vertrouwen, leven in de dood en gelovige berusting een christelijk antwoord geeft op de vragen van de achterblijvenden. 'Je gunt mensen een kerkelijke uitvaart' is een veelgehoorde opmerking. 'Van een goede katholieke uitvaart, daar knapt een mens van op!'

LEZING 14 OKTOBER 2024 IN PAROCHIEZAAL ST. GERLACH OM 19.00 UUR

Vanwege de lezing op 14 oktober a.s. van Maurice Heemels, hieronder wat nadere informatie over zijn proefschrift over de begrafenis cultuur in Roermond:

Roermondse begraafplaats weerspiegelt levende stad

In de internationale literatuur worden eind negentiende-eeuwse, vroeg twintigste-eeuwse begraafplaatsen gekenmerkt als 'spiegel' van de samenleving. Zij zouden de sociale verhoudingen in de levende stad weerspiegelen. Voor zijn promotieonderzoek toetst Maurice Heemels deze bewering voor het eerst aan de hand van een concreet voorbeeld, namelijk de Roermondse begraafplaats 'Nabij Kapel in 't Zand'. Het proefschrift is uitgegeven in de serie Maaslandse Monografieën

Uit het onderzoek blijkt dat de Roermondse begraafplaats inderdaad kan worden beschouwd als een 'spiegel' van de sociale verhoudingen in de stad Roermond tussen 1870 en 1940. De begraafplaats was als het ware een 'kleine kopie', een 'microkosmos' van de stad Roermond in deze periode.

Heemels bekijkt de begraafplaats niet alleen vanuit een sociaalhistorisch, cultureel-religieus en kunsthistorisch perspectief, maar breidt het onderzoeksperspectief bovendien uit door aspecten van de begraafcultuur zoals het ritueel van de uitvaart zelf (met als onderdeel bijvoorbeeld de begrafenisstoet) bij het onderzoek te betrekken.

Spiegel

Archiefonderzoek naar de klassenindeling van de begravenen maakt een reconstructie van de sociale verhoudingen in steden en dorpen in die periode mogelijk. Zo blijkt uit onderzoek in de registers van begraven dat er in de Roermondse samenleving en het Roermondse begraven tussen 1870 en 1940 sprake was van opwaartse sociale mobiliteit. "Winkeliers bijvoorbeeld lieten zich in de loop van de onderzoeksperiode duurder begraven als uitdrukking van hun steeds belangrijkere rol in de Roermondse economie van die tijd."

De Roermondse begraafplaats is opgedeeld in verschillende klassen. Deze begraafklassen weerspiegelen bepaalde Roermondse straten. "De gegoede burgers die bijvoorbeeld op de Willem II Singel en in de Swalmerstraat woonden, liggen in begraafklasse I. De bewoners van de in die tijd armere straten zoals de Kruisherenstraat en het Begijnhof liggen in begraafklassen III 'onvermogen' en IV. Je ziet dat burenen in het leven ook burenen na de dood werden."

Eigen leefomgeving

Als historicus en lerarenopleider geschiedenis aan de Fontys Lerarenopleiding Sittard is Maurice Heemels een voorstander van onderzoek naar het verleden aan de hand van concrete voorbeelden uit de eigen leefomgeving. Daarom koos hij zelf ook voor deze persoonlijke invalshoek bij zijn promotieonderzoek. "Mensen zijn in bepaalde mate 'het product' van hun voorgeschiedenis. Dit proefschrift zou nooit geschreven zijn als niet op zeer jonge leeftijd mijn vader overleden was. Vanaf mijn kinderjaren kom ik jaarlijks rond Allerzielen op het oude parochiekerkhof in Melick, de 'kirkberg' om het graf van mijn ouders te verzorgen. Aan hen heb ik mijn proefschrift dan ook opgedragen.